

Deyim Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi (Toondoo Uygulaması Örneği)

Seda SOYLU

ÖZET

Bireyin, anlama ve anlatma becerilerini geliştirerek kendini iyi bir şekilde ifade edebilmesi, ana dilinin söz varlığına yeterince hâkim olmasına bağlıdır. Ana dili öğretilirken sadece o dile ait kelimelerin gerçek anlamlarını kavratmak tek başına yeterli değildir. Aynı zamanda dilin zenginliğini ortaya koyan atasözleri, deyimler, diyalog- dilek sözleri, ikilemeler gibi unsurları da öğretmek gerekir.

Millî kültürü yansıtan, Türkçenin anlatım gücünü gösteren ve söz varlığının önemli unsurlarından biri olan deyimler öğretilirken genellikle geleneksel yöntemler kullanılmaktadır ve bu sebeple öğrenme kalıcı olmamaktadır. Deyimlerin öğrencilerin söz varlıklarına kalıcı bir şekilde eklenmesi için öğretmenlerin çağın eğitim anlayışına ve öğrencilerin ilgilerine uygun olan yeni yöntem ve teknikleri kullanmaları gerekmektedir. Ana dillerinin kültürel öğelerini benimsemeleri, kendilerinden sonra gelecek kuşaklara aktarabilmeleri ve ana dillerini güzel ve etkili kullanabilmeyi öğrenebilmeleri için günümüz öğrencilerinin bu yaklaşımlara ihtiyacı vardır.

Öğrencilerin dikkatini belirli bir noktaya çekmek, eleştirel bakış açılarını geliştirmek, görsel okuma becerilerini artırmak, konuyu daha zevkli hâle getirmek gibi pek çok amaçla eğitim-öğretimde araç olarak kavram karikatürleri kullanılmaktadır. Fakat çoğu eğitimci, dersinin hedefine uygun kavram karikatürü bulmakta zorlandığından ya da çizme yeteneğinin olmamasından yahut çizmesi için her zaman bir karikatürist bulamayacağından dolayı derslerinde bu aracı kullanmayı tercih etmemektedir. Hâlbuki internet teknolojisindeki gelişmeler, bütün bu zorlukları ortadan kaldırmaktadır. Web 2. 0 araçları sayesinde kavram karikatürleri özel bir yetenek gerektirmeden dersin hedefine ve amacına uygun olarak kolayca çizilebilmektedir. Hatta öğrenciler de bu araçları kullanarak bilgisayarlarında yahut akıllı telefonlarında çizimlerini yapabilmektedir.

Akıllı telefonlar, günümüzde pek çok amaçla kullanılmaktadır. Öğrenme de bunlardan biridir. Akıllı cihaz teknolojisindeki gelişmeler, mobil üzerinden öğrenmeyi mümkün kılmakta; bireyler, öğrenmeyi istedikleri zaman gerçekleştirebilmektedir. Bu çalışma da mobil öğrenme ortamında yapılan deyim öğretiminde kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla <http://www.toondoo.com/> adlı sitede çalışmanın amacına yönelik 50 adet kavram karikatürü hazırlanarak mobil öğrenme ortamında (**WhatsApp**) oluşturulan bir grupta öğrencilere sunulmuştur.

Çalışmamızda, deyim öğretiminde kullanılacak deyimlerin ilk grubunu, 6. Sınıf Ortaokul Türkçe Ders Kitabı'ndaki (Eksen Yayıncılık, 2018) metinlerden seçilen on deyim oluşturmuştur. Öğrencilerin deyimlerin kültürümüzü yansıtan bir miras olduğunu anlayabilmeleri ve belirli bir kaynağa dayanan deyimleri öğrenebilmeleri maksadıyla deyim öğretiminde kullanılacak deyimlerin ikinci grubunda belli bir hikâyeye dayanan on deyim yer almaktadır. Deyim öğretiminde kullanılacak deyimlerin üçüncü ve dördüncü grubunda ise Türkçe Öğretim Programı'nda (2019) yer alan dostluk, adalet, öz denetim, dürüstlük, saygı, sorumluluk, sabır, vatanseverlik, yardımseverlik, sevgi değerlerine yönelik olan yirmi deyim bulunmaktadır. Öğretimi yapılacak deyimlerin beşinci grubu için ise deyimlerin şiirsel yönüne

dikkat çekmek ve öğrencilere estetik bir zevk kazandırmak için ahenk unsurları taşıyan on deyim belirlenmiştir.

Uygulama, Düzce/Merkez Mustafa Kemal Ortaokulunda bulunan 6. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Karma yöntem kullanılan bu çalışmada öğretim sürecinin öncesinde, deney ve kontrol grubundaki öğrencilere Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (TDYTÖ) ve Türkçe Deyim Öğrenme Başarı Testi (TDÖBT) ön test olarak uygulanmıştır. Sonrasında deney grubu (DG) ile kontrol grubu (KG) öğrencileri, beş hafta süren farklı eğitim süreçlerine alınmıştır. DG öğrencileri, akıllı telefonları aracılığıyla katıldıkları WhatsApp ortamında kavram karikatürleriyle deyim öğrenme sürecini devam ettirirken KG öğrencileri, geleneksel yöntemle sınıf ortamında öğrenme sürecini tamamlamışlardır. Uygulama sonunda, iki gruba da TDYTÖ ve TDÖBT son test olarak uygulanmıştır. Ayrıca araştırmanın son aşamasında, DG öğrencilerinin mobil öğrenme ortamında kavram karikatürleriyle deyim öğrenme sürecine yönelik görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Mobil öğrenme ortamında kavram karikatürleriyle Türkçe deyimleri öğrenmenin 6.sınıf öğrencilerinin başarılarına ve derse karşı tutumlarına etkisiyle yüz yüze öğretimle Türkçe deyimleri öğrenmenin 6. sınıf öğrencilerinin başarılarına ve derse karşı tutumlarına etkisini incelemek amacıyla yapılan çalışmada, karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı ardışık desen kullanılmıştır.

Güvenirlilik analizi için 2018- 2019 eğitim öğretim yılında Düzce/Merkez Mustafa Kemal Ortaokulundaki 228 6. sınıf öğrencisine 25 maddelik test uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, testin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,723 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, hazırlanan testin güvenilir olduğunu göstermektedir. Araştırmanın nicel verilerini elde etmek için hazırlanan Türkçe Deyim Öğrenme Başarı Testi (TDÖBT) ile Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (TDYTÖ) DG ve KG'deki öğrencilere ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Ön test sonrası DG'deki öğrenciler, akıllı telefonlarıyla katıldıkları WhatsApp gruplarında kavram karikatürleriyle deyim öğrenme sürecini devam ettirirken KG'deki öğrenciler, yüz yüze öğretimle ve geleneksel yöntemle sınıf ortamında eğitim sürecini tamamlamışlardır. Araştırmanın son aşamasında DG öğrencilerinin uygulamaya yönelik görüşleri alınarak nitel veriler toplanmış, çalışmanın etkililiği ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına bakarak kavram karikatürleriyle deyim öğretimi yapılan öğrencilerin Türkçe Deyimleri Öğrenme Başarı Testi puanlarının çok yüksek olduğu, kavram karikatürleri kullanılan öğretim yönteminin geleneksel öğretim yöntemine göre daha başarılı olduğu, kavram karikatürleriyle deyim öğretiminin Türkçe dersine yönelik tutumlarda etkili olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kavram Karikatürü, Deyim Öğretimi, Toondoo, Mobil Öğrenme, Görsel Okuma

Kaynakça

MEB. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı. *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Şekerci, Y. (2018). *6. Sınıf Ortaokul Türkçe Ders Kitabı*. Ankara: Eksen Yayıncılık.

Toondoo. (15.02.2019). <http://www.toondoo.com/> adresinden alındı